

**T.C.
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA PROJELERİ
HAZIRLAMA VE DEĞERLENDİRME YÖNERGESİ
SONUÇ RAPORU FORMU**

**T.C.
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA PROJESİ
SONUÇ RAPORU**

**PROJE ADI:
Küllüoba Kazısı 2018 Yılı Çalışmaları**

PROJE YÜRÜTÜCÜSÜ: Doç.Dr. Murat Türkteki

PROJE NOSU:2018-01.BŞEÜ.04-06

BAŞLAMA TARİHİ:02.07.2018

BİTİŞ TARİHİ:25.12.2018

**BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
BİLECİK, 2018**

T.C.
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA PROJELERİ
HAZIRLAMA VE DEĞERLENDİRME YÖNERGESİ
SONUÇ RAPORU FORMU

İÇİNDEKİLER

Özet	3
Abstract	3
Amaç ve Kapsam	4
Materyal ve Yöntem	4-6
Analiz ve bulgular	6-25
1.Batı Yamaçta Aşağışehir Yapılarının Araştırılması	6-15
T 17 Plankaresinde Gerçekleştirilen Çalışmalar	
2. Orta Tunç Çağı'na Geçiş Dönemi'nin Üst Evrelerinin Saptanmasına Yönelik Çalışmalar	16-20
Z 17 Plankaresinde gerçekleştirilen çalışmalar	
3.Höyük ve yakın çevresinde yapılan yüzey araştırmaları	21-22
4.Kazievi'nde Gerçekleştirilen çalışmalar	22-25
Destekleyen Diğer Kuruluşlarla Sürdürülen İşbirliği	26
Bilimsel Etkinlikler	26
Mali Etkinlikler	26
Sonuçlar ve Öneriler	26-27

T.C.
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA PROJELERİ
HAZIRLAMA VE DEĞERLENDİRME YÖNERGESİ
SONUÇ RAPORU FORMU

ÖZET

Bu rapor “Küllüoba 2018 Yılı Çalışmaları” başlıklı projemize ait bir aylık bir arazi çalışmasının ve sonrasındaki analizlerin sonuçlarını içermektedir. Prof.Dr. Turan Efe başkanlığındaki Küllüoba Kazısı 17.07.2018-17.08.2018 tarihleri arasında Eskişehir, Seyitgazi’de gerçekleştirilmiştir. Küllüoba’da gerçekleşen bu sezon çalışmaları bazı mimari detayları da veren başarılı bir çalışmadır. Bu seneki çalışmalar; batı yamaçtaki aşağı şehir yapılarının araştırılması; Orta Tunç Çağı’na Geçiş Evresi’nin araştırılması; höyük ve yakın çevresinde gerçekleştirilen yüzey araştırması ve önceki yıllarda tespit edilmiş olan çukurlardan gelen arkeozoolojik malzemelerin incelenmesi’nden oluşmaktadır. Batı yamaçtaki çalışmalar aşağı şehirdeki mimari planlamanın en azından İTÇ 2 başından beri gerçekleştiğini anlamamızı sağlamıştır. Höyüğün kuzey kesiminde gerçekleşen orta tunç çağı’na geçiş evresini saptama çalışmalarında sadece birkaç ever tespit edilebilmiştir. Höyük ve yakın çevresindeki yüzey araştırmaları yerleşmenin boyutları hakkında fikir vermiştir. Son olarak arkeozoolojik çalışma ise adak çukurlarının tanımlanması konusunda bilgi vermektedir. 2018 yılı kazı çalışmaları sonrasında dokuz adet envanterlik ve oniki adet etüdlük eser Eskişehir Arkeoloji Müzesi’ne teslim edilmiştir.

Anahtar Kelimeler:Küllüoba, İlk Tunç Çağı, Şehircilik

ABSTRACT

This report includes the result of one month of field study and the analysis afterwards of our project entitled as “Küllüoba Excavation 2018”. Küllüoba excavations carried out by the directorate of Prof.Turan Efe in Seyitgazi Eskişehir between 17.07.2018-17.08.2018. The work in Küllüoba this season was very succesfull with regard to documenting certain architectural details; on the lower town buildings located in western slope of the mound; the searching of the transition period into the middle bronze age: the survey on and around the mound; the archaeozoological study of the pits which were detected in previous seasons. The work on the western slope gives us the data to understand that the architectural planning of the lower town was already planned in the beginning of EB 2 in this part of the mound. The search for the transition period into the middle bronze age work was undertaken on the northern part of the mound and only some levels were detected. The survey on and around the mound gave us some data about the size of the settlement and the ongoing archaeozoological analysis of the pits gave us the evidence to identify the ritual pits. After the season of 2018 in Küllüoba, nine piece of archaeological finds and twelve piece of find for study were delivered to Eskişehir Archaeological Museum.

Keywords:Küllüoba,Early Bronze Age,Urbanism

T.C.
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA PROJELERİ
HAZIRLAMA VE DEĞERLENDİRME YÖNERGESİ
SONUÇ RAPORU FORMU

Amaç ve Kapsam

İlk Tunç Çağı toplumsal sınıf farklılaşmasının, anıtsal yapıların, siyasi güçlerin ve sosyal çatışmaların ortaya çıkışı ile karakterize olan bir dönemdir. Bu dönem aynı zamanda Anadolu'nun uzak bölgeler ile organize ticaret ağlarını geliştirdiği bir süreçtir. İlk Tunç Çağı, yerel toplulukların köy-merkezli topluluklardan iyi örgütlenmiş erken 2.binyılın (MÖ) devlet yapısına geçiş aşamasında Anadolu tarihi içerisindeki önemli bir kırılma noktasıdır.

Hem Anadolu'da hem de yakın çevresinde İlk Tunç Çağı ile ilgili olarak uzun zamandır gündemde olan araştırma sorularından birisi karmaşık sosyal yapıların evrimidir. Anadolu'daki çalışmalar bu süreçteki değişik aşamalarının anlaşılması açısından da önemlidir. Dolayısıyla, Anadolu İlk Tunç Çağı bu konuda yeni bir perspektifi ortaya koyabilecek niteliktedir. Bu kapsamda bugüne kadar gerçekleştirilmiş olan Küllüoba kazısı stratejik bir öneme sahiptir. Küllüoba'nın İç Anadolu, Marmara ve Ege arasındaki konumu, uzun bir stratigrafiye sahip olması, yerleşim planındaki gelişimin saptanabilmesi, uzak bölgelerarası ilişkilere ışık tutabilecek buluntu gruplarının ele geçmesi gibi özellikleri nedeniyle öne çıkmaktadır. Bu nedenle burada gerçekleştirilen kazılar ve elde edilecek yeni veriler önem taşımaktadır. Projenin orta vadedeki hedefi bugüne kadar ortaya çıkarılan yapıların işlevlerinin anlaşılması olarak tanımlanmıştır.

Proje kapsamında Eskişehir İli Seyitgazi İlçesi sınırları içerisinde, Yenikent mahallesinin 1.5 km güneyinde yer alan Küllüoba Höyüğü'nde 2018 yılı kazı sezonu çalışmaları Prof.Dr. Turan Efe başkanlığında 17.07.2018-17.08.2018 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

2018 Yılı kazı sezonu çalışmaları; Batı Yamaçta Aşağışehir Yapılarının Araştırılması, Z 17 Plankaresi'nde Orta Tunç Çağı'na Geçiş Dönemi'nin Araştırılması, Höyük ve Yakın Çevresinde Yapılan Yüzey Araştırmaları ve Kazıevi'nde Gerçekleştirilen çalışmalar olmak üzere dört ana başlıkta toplanabilir (**Plan 1**).

Materyal ve Yöntem

Küllüoba kazısında uyguladığımız yöntemler, tamamen 70'li yıllarda Demircihüyük'te geliştirilen ve daha sonra Troya'da kullanılmaya devam edilen kazı sistemine dayanmaktadır. Söz konusu teknik

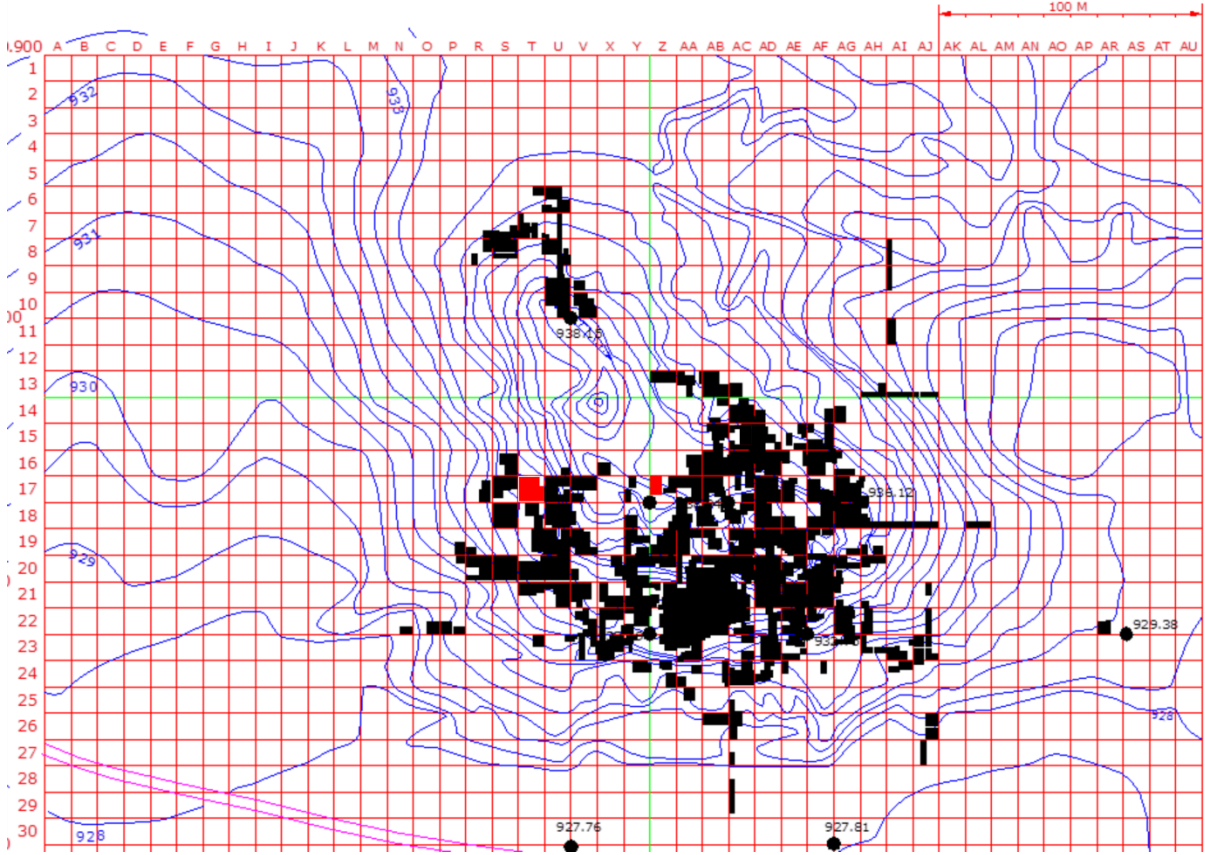

T.C.
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA PROJELERİ
HAZIRLAMA VE DEĞERLENDİRME YÖNERGESİ
SONUÇ RAPORU FORMU

yeni teknolojilerin kullanılmasıyla birlikte geliştirilerek sürdürülmektedir. Buna göre höyükte kazı çalışmalarımız başlamadan önce, bir topograf tarafından höyük ve yakın çevresinin 1:1000'lik topografik planı çizilmiştir. Bu plan üzerine grid sistemine uygun olarak 10 X 10 m'lik kareler yerleştirilmiştir. Arazide çalışılacak alanları belirlemek amacıyla, bu karelerin köşelerinin isabet ettiği noktalara Total Station aleti ile hatasız bir şekilde tahta kazıklar çakılmaktadır. Buluntuların bulunduğu yüksekliklerin saptanması yanında, 1:20 ölçeğinde yapılan planlar ve profil çizimlerinde de nivo aletinden yararlanılmaktadır.

Her açma başkanı, içine kazının hikâyesinin yazıldığı, buluntuların bulunduğu alanların veya noktaların gridlerinin ve yüksekliklerinin kaydedildiği bir günlük defter tutar. Bu günlük defterler her yıl taranarak dijital ortama aktarılır. Kazılar sırasında açma başkanının plankare içerisinde belirttiği her alan grid sistemi ile belirlenir ve numaralandırılır. Bu alanla ilişkili olan buluntu grupları (unit) çanak çömlek, kemik ve taş olmak üzere üç grup altında toplanır ve numaralanır. Tekil buluntular, botanikler ve C-14 örnekleri de ilişkili oldukları alan numarasının altında her biri ayrı bir buluntu numarası olarak sınıflandırılır. Çalışılan alanlar düzenli olarak fotoğraflanır ve bu fotoğraflar açmalara ve tarihlere göre arşivlenir. Ayrıca gün sonunda alanın 1:20 ölçeğinde çizimi yapılır ve bu çizimler de taranarak dijital ortama aktarılır. Kazı sonunda ise her açmanın profilleri detaylı bir şekilde çizilir ve fotoğraflanır. Daha sonra kazılan alanlarla profiller “overlay” olarak isimlendirilen bir sistem yardımıyla ilişkilendirilerek oturtulur. Bu şekilde açma içerisindeki stratigrafi saptanır ve diğer plankareler ile korelasyonu sağlanır.

Kazı Evi'nin bahçesinde çanak çömlek bahçesi oluşturulur. Yıkayıp temizlendikten sonra, malzemenin üzerine buluntu numaraları yazılır. Daha sonra malzeme stratigrafik olarak dizilerek genel özellikleri kayıt altına alınır. Böylece kazılar sırasında herhangi bir stratigrafik karışıklık varsa kazı sırasında saptanır. Her açma için hazırlanan buluntu istatistik defterlerine bu numaralar ve ilgili bilgiler aktarılır.

Plan 1: Küllüoba Topografik Planı ve bugüne kadar çalışılan alanlar (2018 yılı kazı sezonunda çalışılan alanlar kırmızı renkle gösterilmiştir.)

Analiz ve Bulgular

1. Batı Yamaçta Aşağışehir Yapılarının Araştırılması

T 17 Plankaresinde Gerçekleştirilen Çalışmalar

T-17 Plankaresinde 2012 senesinde yapılan çalışmalarda aşağı yerleşmeye ait olduğu anlaşılan ve yüzeye yakın olması nedeniyle planları ortaya çıkartılmış olan iki yapının işlevlerinin anlaşılabilmesi ve önceki evrelerdeki durumunun anlaşılabilmesi amacıyla bu alanda çalışılması planlanmıştır. Bu nedenle çalışmalarımız da içlerinin kazılmasına yönelik olarak gerçekleştirilmiştir.

Bu planlama doğrultusunda alanda öncelikle önceki yıllarda doğal nedenler ile oluşan akıntı toprak temizlenmiştir. Yapılan temizlik çalışmalarının ardından plankare içerisindeki üç farklı açmayı bölen “L” şeklindeki araba yolu kaldırılarak Plankare 9.5 x 9.0 metrelik tek bir açma haline getirilmiştir (Şekil 1).

Şekil 1: T 17 Plankaresi temizlik ve araba yolunun kaldırılması sonrası görünümü

Açmanın kuzeybatısında kalan daha küçük yapının (Şekil 2) 2012 senesinde tespit edilemeyen kuzeybatı duvarı 933.59 seviyesinde açığa çıkartılmıştır. Ayrıca söz konusu küçük yapının duvar sıvaları da tespit edilmiştir. Yapının kuzeybatı duvarının köşesinde bir fırın, ortasında ise bir ocak/kül çukuru tespit edilerek belgelenmiştir (Şekil 3).

Şekil 2: T17 Plankaresinin kuzeybatısındaki küçük yapı

Şekil 3: Kuzeybatı duvarını kesen çukur ve odanın ortasında yer alan ocak

Yapının, tabanı 932,85 seviyesinde açığa çıkartılmıştır. Ayrıca bu seviye söz konusu yapının içerisindeki son çalışmadır. Küçük yapının içerisindeki derinleşmenin tamamlanmasının ardından yapının ön/sundurma kısmında derinleşilmiş ve söz konusu yapıya ait eşik taşları yaklaşık 932,90 seviyesinde açığa çıkartılmıştır (Şekil 4).

Şekil 4: Yapının sıvalı duvarları ve giriş kısmındaki eşik taşı

Söz konusu küçük yapının içerisi buluntu açısından zengindir. Odada, *In-situ* durumda kaplar dışında alandan andironlar, kırık durumda insan ve hayvan figürini parçaları ele geçmiştir.

Alanın güneyinde kalan büyük yapının içerisinde ve ön kısmındaki sundurmada yapılan çalışmalarda ilk amaç, araba yolunun kaldırılması sebebiyle yüksekte kalan doğu kesimi (933.85) alanın batısı (933.30) ile aynı seviyeye getirmek olmuştur. Bu bağlamda öncelikle 2012 yılında açığa çıkartılan yapının kuzeybatı köşesindeki fırın ve fırına ait taşlar ile birlikte çanak çömlek döşeli taban belgelenecek kaldırılmıştır. Daha sonra yüksekte kalan tüm kesimde yapılan derinleşme çalışmalarında yapının doğu kesiminin yoğun yanık ve küllü, batısının ise yoğun kerpiç döküntülü olduğu tespit edilmiştir (Şekil 5). Bu aşamada yapının ortasına denk gelen bir ocak da açığa çıkartılmıştır.

Şekil 5: T17 Plankaresinin güneyinde yer alan görece büyük yapı

Bu seviyenin ardından yapılan derinleşme çalışmalarında dolgu aynı nitelikte devam etmektedir. Ayrıca bu dolgu içerisinde tabanların birkaç kez yenilediği anlaşılmaktadır. Tüm alanın aynı seviyeye getirilmesinin ardından taş duvarlar inilen seviyeye dek takip edilmiş ve temizlenmiştir. Söz konusu duvarlar kuzeybatıdaki küçük yapıdan farklı olarak sıvasızdır. Yapı içerisinde bir kase, andiron ve bir adet üzeri delikli ince uzun bir bilek taşı ele geçirilmiştir.

Daha sonra söz konusu alanda 933,16 seviyesinde sınırları tespit edilen kuzeydoğu köşedeki fırının etrafında derinleşilmiş ve fırın açığa çıkartılmıştır. Fırın oldukça sert bir tabana sahiptir. Tabanın altında ise çakıl ve çanak çömlek döşeme mevcuttur. Fırın dışında kalan alanın dolgusu güneyde yanık kerpiç döküntülü ve görece sert, kuzeyde ise oldukça yumuşak ve küllüdür. Söz konusu bu dolgu yaklaşık 932,50 seviyesine kadar 70 cm boyunca devam etmektedir. Ayrıca alanda yaklaşık 932,80 seviyelerinden itibaren altta oldukça büyük, üstte ise yassı taşların kullanıldığı farklı bir mimari evrenin başladığı tespit edilmiştir (Şekil 6).

Şekil 6: Yapının kuzey duvarının görünümü

Söz konusu yapının ön/sundurma kısmında yapılan çalışmalarda güney profiline giren bir çöp çukuru tespit edilmiş ve boşaltılmıştır. Sonraki seviyede tüm alanı çukurun taban seviyesine indirmek için derinleşilmeye başlanmış fakat güneybatı köşesi çukur tarafından kesilmiş dörtgen planlı kerpiç duvarlı bir silo açığa çıkartılmıştır. Ayrıca alanda üst evreye ait eşik taşı da kaldırılarak 932,82 seviyesindeki alt evreye ait eşik taşı açığa çıkartılmıştır (Şekil 7).

Şekil 7: Yapının batısındaki giriş kısmı ve eşik taşı

Yapının içerisinde ve ön/sundurma kısmında yaptığımız bu çalışmaların ardından söz konusu alanda İTÇ 1 veya daha erken tabakaların olup olmadığını görmek amacı 5.0-9.0/2.0-5.0 gritlerinde kesilerek

derinleşilmeye başlanmıştır. Oldukça sert bir dolguya sahip olan dolguda yapılan derinleşmede 932,20 seviyesinde kuzeybatı güneydoğu doğrultusunda bir taş temel sırasına rastlanmıştır. Söz konusu duvarın, alanın kuzeyinde devam edip etmediğini tespit etmek amacıyla alanın gritleri 5.0-9.0/2.0/7,20 seviyesine genişletilerek alanda derinleşilmiş ve bu kesimde duvar sırasının devamı ile birlikte kuzeydoğu köşesi de açığa çıkartılmıştır (Şekil 8).

Şekil 8: Yapıların kuzeydoğudan görünümü

Yapının tamamen açığa çıkarılmasının ardından yapılan derinleşmede yaklaşık 931.90 seviyesinde ana toprağa ulaşılmıştır. Alanda ayrıca ana toprağa oyulmuş iki adet çöp çukuru tespit edilmiş ve içi boşaltılmıştır. Başlangıçta İTÇ I dönemine ait olabileceği izlenimi veren bu yapının tamamen açığa çıkartılması ve elde edilen çanak çömlek ile birlikte değerlendirilmesi yapıldığında söz konusu yapının İTÇ II döneminin erken evrelerine ait olduğu fark edilmiştir (Şekil 9).

Şekil 9: T 17 Plankaresindeki yapıların havadan görünümü

Yapı içerisinde 8 adet dilgi, 3 adet öğütme taşı, 2 adet ezgi taşı parçası, 2 adet taş balta parçası ve 1 adet minyatür kâse ele geçmiştir (**Şekil 12**).

Plankarenin drone yardımıyla hava fotoğrafının alınması sırasında planın anlaşılmasına yardımcı olması amacıyla önceki yıllarda kazılmış olan ve çekim kadrajına giren T-18, T-19, S-17 ve R-17 plankarelerinde küçük çapta temizlik çalışmaları da yapılmıştır (**Şekil 10 ve Şekil 11**).

Şekil 10: T17 Plankaresinde 2018 yılında yapılan çalışmaların havadan görünümü

Şekil 11: T17,T18, T19, S17 ve S 18 Plankarelerinin havadan görünümü

Şekil 12: T 17 Plankaresindeki çalışmalarda ele geçirilen buluntulardan örnekler

T.C.
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA PROJELERİ
HAZIRLAMA VE DEĞERLENDİRME YÖNERGESİ
SONUÇ RAPORU FORMU

2. Orta Tunç Çağı'na Geçiş Dönemi'nin Üst Evrelerinin Saptanmasına Yönelik Çalışmalar

Z 17 Plankaresinde gerçekleştirilen çalışmalar

Z 17 plankaresinde başlatılan çalışılmaların temel amacı, Küllüoba'da Orta Tunç Çağı'na Geçiş Dönemi'ne denk gelen II. tabakanın en geç evresi olan II A evresinin mimari kalıntılarını ortaya çıkarmaktır. II A evresine ait mimariye bağlı olmayan taban ve bu evrenin *in-situ* çanak çömleği önceki yıllarda kazısı yapılan ve Z17 plankaresinin hemen doğusunda yer alan Z 18 plankaresinde açığa çıkartılmıştı. 2018 yılı çalışmalarında söz konusu bu tabanın batı yönünde devamını takip etmek ve taban ile bağlantılı mimarisini saptamak hedeflenmiştir. Bu bağlamda Z17 plankaresinin kuzeybatı kesiminde 0.5-4.5/3.0-9.5 gridlerinde 4x6.5 m.lik bir alanda çalışmalar başlatılmıştır.

Alanın genelinde yaklaşık 50 cm.lik oldukça kalın bir pulluk toprağı kazıldıktan sonra alan güney kesimden 3 metre daraltılarak 0.5-4.5/6.0-9.5 gridlerinde 4x3.5 m. ölçülerine daraltılmıştır. Bunun sebebi yüzey toprağının hemen altında kültür dolgusu içermeyen homojen yapıda bir dolguya ulaşılmış olmasıdır. Söz konusu bu homojen boş dolgu yaklaşık olarak 1.10 cm. kalınlıkta devam etmiş ve daha sonrasında kültür katlarına ulaşılmıştır.

Boş homojen dolgunun kazılması sırasında açmanın kuzey tarafında bir yetişkin mezarı (**Şekil 13**) (M1) batı tarafında ise bir bebek mezarı (M2) saptanmıştır. Her iki mezar da basit toprak gömü şeklinde olup höyüğün söz konusu kesiminde daha önce de karşılaşılan İslami Dönem mezarlarıdır. Bebek mezarı 4-5 yaşlarında bir bireye ait olup, oldukça tahrip olmuştur. Yetişkin mezarın ise oldukça iyi korunmuş bir bireye ait olduğu anlaşılmıştır. Fotoğraflama ve çizim gibi gerekli dokümantasyon çalışmaları yapıldıktan sonra her iki iskelet de kaldırılmıştır.

Şekil 13: Z17 açmasının kuzey kesiminde İslam Dönemi'ne ait iskelet

Yaklaşık olarak yetişkin mezarının seviyesinde yüzeyden 1.30 m derinlikte (36.80) başlayan kültür dolgusu içinde OTÇ'ye Geçiş Dönemi çanak çömlek parçaları ele geçmeye başlamıştır. Söz konusu bu seviyede bir taban açığa çıkartılmıştır. Büyük olasılıkla II A evresi tabanı olduğu düşünülen bu taban oldukça kötü korunmuştur.

Devam eden derinleşme çalışmalarında yüzeyden yaklaşık olarak 2 m. derinliğe ulaşılmıştır. Alanın özellikle kuzeybatı köşesinde başlayan ve açmanın büyük bir çoğunluğuna yayılan yoğun bir taş dolgu ile karşılaşmıştır. Herhangi bir mimari düzen vermeyen dağınık haldeki bu taşların olduğu alanın büyük bir tahribat olduğu anlaşılmıştır.

Tahribatın yer almadığı alanın doğu tarafında ise tam bu seviyelerde kuzey-güney yönünde uzanan bir taş dizisi açığa çıkartılmıştır. Söz konusu düzensiz taşlar bir duvar hattı oluşturmuştur. Çoğunluğu doğu profili altında kalan bu duvar açma içinde kuzey güney doğrultusunda yaklaşık 2.5 m. devam ettikten sonra batıya dönmüştür. Batıda açma boyunca yaklaşık 4 m. devam eden duvar batı profili içinde kazılmayan alanda kalmıştır. Batı profilinde yapılan çalışmalarda duvarın batı profili altında kuzeye doğru devam ettiği anlaşılmıştır. Böylece Mekan 1 olarak adlandırılan mekanın 4 m. uzunluğunda olduğu açık olarak anlaşılmıştır. Ancak kazılan alan içinde 3 m. genişliği saptanan mekanın kuzey kısmı kazılmayan alan içinde kaldığı için tam genişliği saptanamamıştır.

Alanda yapılan derinleşme çalışmaları sırasında söz konusu bu mekanın OTÇ'ye Geçiş Dönemi II B ve II C evrelerinde kullanıldığı anlaşılmıştır. Her iki evre de mekan içine hem doğu hem de güney duvarı boyunca, duvara dayandırılmış olarak yapılmış oturma ya da yatma (?) yeri olarak kullanılmış olan platform/sekiler yapılmıştır (Şekil 14).

Şekil 14: Z17 Plankaresi, OTÇ'ye Geçiş Dönemi II B ve II C evreleri mekanı ve sekiler

Yaklaşık 40-50 cm genişliğe sahip olan bu sekiler bir sıra düz taş ve bir sıra kerpicin üst üste yerleştirilmesi sonucu yapılmıştır. Her iki evrede de kullanılan Mekan 1'in doğu ve batı duvar kalınlığı saptanamamış olmakla birlikte güney duvarında en geniş yeri 50 cm'dir. Orta boy taşlardan yan yana iki sıra halinde örülmüş olan duvarın yapımında taş aralarında birleştirici yapı malzemesi olarak kerpiç kullanılmıştır. Mekanın duvarları en yüksek yerde 12 taş sırası ile yaklaşık 2 m. korunmuştur. Mekan 1'in güney duvarında iki bezemeli pişmiş toprak ağırşak ve bir adet işlenmiş aşık kemiği bir arada duvar içinde ele geçmiştir. Büyük olasılıkla bu buluntular temellere adak olarak bırakılmış eşyalar olmalıdır.

Derinleşme çalışmaları sırasında evreler arası ayrımlar tabanlar sayesinde net olarak saptanabilmiştir. II C evresi tabanın içine açılmış bir çukur (Ç1) saptanmıştır. Yaklaşık 1.30 m derinlikte olan söz konusu bu çukurdan latrinli şekilde oldukça yoğun çanak çömlek parçaları ve bir kaç küçük buluntu (Pişmiş toprak ağırşak, kemik amulet) ele geçmiştir.

Daha sonra Z 17 açmasında II B ve II C evrelerine ait sekiler kaldırılarak derinleşme çalışmalarına devam edilmiştir. Bu çalışmalar sırasında Mekan 1 duvarlarının altında hemen hemen aynı doğrultuda

yapılmış olan II D ve II E evrelerinde kullanılmış olan mekanın duvarları saptanmıştır. Bu mekanın kuzey ve doğu duvarları kazılmayan kısım altında kalmış olmakla birlikte batı duvarı açmada profil yüzeyinde ortaya çıkarılabilmektedir. Batı profilinden takip edilen duvar güneyde köşe yaparak doğuya doğru devam etmekte ve daha sonra üst evre duvarları altına girmektedir.

Yine üst evrelerde olduğu gibi bu evrelere ait mekan içinde de platform/sekilerin duvar kenarlarına yapıldığı anlaşılmıştır. II D evresine ait sekiler arasında mekanın güney doğu köşesinde yaklaşık 50 cm. çapında küçük bir silo saptanmıştır (Şekil 15). Silonun içinden herhangi bir buluntu ele geçmemiştir.

Şekil 15: OTÇ'ye Geçiş Dönemi II D evresi silo ve seki

Devam eden derinleşme çalışmalarında OTÇ'ye Geçiş Dönemi'nin ilk evresi olan II E evresinin altına inilmiştir. Yüzeyden yaklaşık 5 m. derinlikte ulaşılan bu dolguda Küllüoba'da önceki yıllarda yapılan kazı çalışmalarında saptanmış olan sarı, yumuşak, kum katkılı bir dolguya ulaşılmıştır. Söz konusu bu dolgu Geç İTÇ III ve Erken İTÇ III arasındaki önemli ayırım dolgularından biridir. Bu dolgu kazıldıktan sonra yaklaşık 30 cm yüksekliğinde içinden çok az çanak çömleğin ele geçtiği Erken İTÇ III dönemi dolgusu kazılmıştır. Bu dolgunun altından da yüzeyden yaklaşık olarak inilen 5.5 m. lik derinlikte Geç İTÇ II dolgusuna ulaşılmıştır.

Çalışmalar bu aşamada iken alanda fotoğraflama, çizim gibi tüm belgeleme çalışmaları tamamlandıktan sonra 2018 yılı Z 17 açması çalışmaları sonlandırılmıştır (Şekil 16).

Z 17 açması 2018 yılı çalışmalarında II E ve D evrelerinden küçük buluntu ele geçmemiştir. II C evresinden bezemeli pişmiş toprak ağırşaklar ve bir adet kemik amulet ele geçmiştir. II B evresinden ise yine pişmiş toprak bezemeli ağırşak ve 12 cm uzunluğunda bir metal iğne ele geçmiştir (Şekil 17).

Şekil 16: Z 17 açması çalışmalarının son görüntüsü

Şekil 17: Z17 Plankaresinde ele geçen buluntulardan örnekler

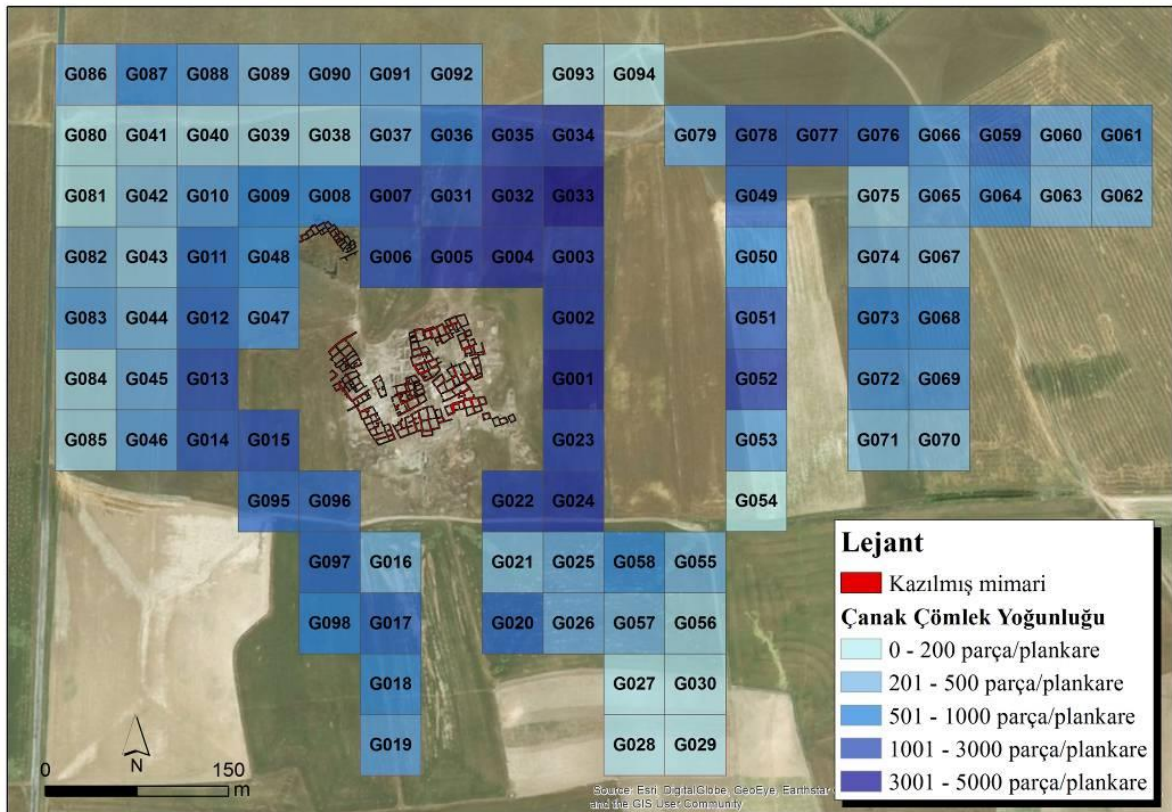
3.Höyük ve yakın çevresinde yapılan yüzey araştırmaları

Höyük ve yakın çevresinde yapılan yüzey araştırmasının amacı Küllüoba'da ilk yerleşilen dönemden terkedilişine kadar olan farklı dönemlerdeki yerleşimlerin boyutlarını saptamaya çalışmaktır.

Küllüoba höyüğünün bugüne kadar kazılmış alanların etrafında 50x50 metrelik plankareler oluşturulmuş ve bu plankareler numaralandırılmıştır. Bu çalışma için 5 kişilik bir ekip oluşturulmuştur. 17.07.2018-20.07.2018 tarihleri arasında dört gün boyunca arazide toplamda 9650x50 metrekare alan (24 hektar) taranmıştır.

Bu tarama faaliyetlerinde arazinin mevcut bitki durumu bazı noktalarda noktada çanak çömlek parçası toplanmasını imkansız kılmıştır.

Yüzey görünürlüğü ve toplam çanak çömlek parça sayısının değerlendirilmesi sonucu (toplam keramik x100/görünürlük) coğrafi bilgi sistemi ile yapılmış bir harita oluşturmak mümkün olabilmektedir. Buna göre Malzeme beklendiği gibi höyük üzerinde ve kuzeydoğu kesimde yoğunlaşmaktadır. Buna rağmen höyüğün 600m uzağında ve hatta araştırılan alanın gerisinde de azımsanmayacak oranda çanak çömlek bulunmaktadır (**Plan 2**).

Plan 2: Çanak çömlek yoğunluk dağılım haritası

T.C.
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA PROJELERİ
HAZIRLAMA VE DEĞERLENDİRME YÖNERGESİ
SONUÇ RAPORU FORMU

Hellenistik/Roma dönemine tarihlenen tuğla ve pithos parçaları diğerlerine oranla büyük farkla tanımlayıcı parçalar içerisinde en yoğun olarak saptanan örnekleri oluşturmaktadır.

Bunların yayılımı belirgin bir şekilde yerleşmenin etrafına ve ötesine yayılmış çiftlik alanlarına işaret etmektedir. Kiremitlerin geç Roma Dönemi mezarlarına ait olması ise bu döneme ait tanımlayıcı parçanın yokluğu (kaliteli mallar, cam nesnelere gibi), genellikle mezarlarla birlikte ele geçen diğer malzemenin bulunmaması nedeniyle somut değerlendirmeler yapmaya imkan vermemektedir.

4.Kazıevi'nde Gerçekleştirilen çalışmalar

Kazı evinde kazı çalışmalarından elde edilen buluntuların yıkanması, temizlenmesi, tasnif edilerek belgelenmesi ve depolanması çalışmaları yapılmıştır.

Ekip üyesi Dr.Öğr. Üyesi Can Yumni GÜNDEM tarafından 2018 kazı sezonunda ortaya çıkan hayvan kemikleri ile Küllüoba'da önceki senelerde saptanan adak çukurlarına ait hayvan kemikleri üzerinde değerlendirmeler yapılmıştır.

Küllüoba kazı evinde bu 2018 Ağustos ayında arkeolog tarafından Adak Çukurları olarak düşünülen çukurlardan çıkarılan hayvan kemik kalıntıları incelenmeye başlamıştır.

Arkeologların belirledikleri kıstaslara uyan çukur malzemeleri “Adak Çukuru” olarak adlandırılmıştır. Bu çalışmanın uzun vadeli amacı arkeoloji ve interdisipliner bilimlerin ışığında gerçek anlamda “Adak Çukuru” kavramını açıklamaktır.

Küllüoba'da arkeologlar tarafından belirlenen her “Adak Çukuru”nun, aslında arkeozoolojik incelemeler sonrası bu kategoride yer almaması ve aslında normal “Çöp Çukuru” olması gerektiği görülmüştür.

Şu ana kadar tespit edilen kesin “Adak Çukurları” aşağıda sıra ile verilmiştir:

AC 19 / Çukur No – 42: Geç İTÇ – III'e tarihlenen çukur içinde tama yakın bir koyun (olasılıkla yabani koyuna ait) iskelet bulunmuştur. Yapılan ilk izlenimlerde herhangi bir kasaplık izine rastlanmazken, daha büyümekte olan boynuzları bize bu iskeletin bir koça ait olduğunu göstermektedir. Üst kol kemiğinin alt eklemi henüz kaynaşmakta olduğundan bu hayvanın yaklaşık 6 ile 12 aylık arasındayken öldürüldüğünü göstermektedir (**Şekil 18**).

Şekil 18

AA18 / Çukur No - 53a: Geç İTÇ – III'e tarihlenen çukur içinde tama yakın bir domuz (olasılıkla yabani koyuna ait) iskelet bulunmuştur. Açma içinde taştan bir piramitimsi taş yapısının altında da bulunması da bu buluntuyu daha da enteresan yapmaktadır. Kafatası yapısından dolayı ilk etapta yabani olarak kaydedilmiştir. Köpek dişi bize bu iskeletin bir erkek hayvan olduğunu ve eklemlerden yola çıkarak da 5-6 aylıktan fazlama olmadığı anlaşılmıştır. İskeletin herhangi bir yerinde ne kasaplık ne de yanık izine rastlanmıştır (Şekil 19).

Şekil 19

Aynı açmada yoğun olarak Sığır iskelet elementleri de bulunmuştur, bulunan hayvan kalıntıları arasında bel omurları ortadan ikiye ayrıldığı saptanmıştır (Şekil 20). Özellikle Phalanxlarda görülen kesik veya kasaplık izleri dikkat çekmektedir (Şekil 21).

Şekil 20

Şekil 21

V17 / Çukur No – 22: Çukur Geç İTÇ – III'e tarihlenmektedir. Çukurda bir köpeğe ait kafatası ve başka türlere ait kemikler tanımlanmıştır. Burada ilginç olan köpeğe ait kafatasında atlas ile ensenin bulunduğu noktada birbirlerine paralel iki kesik izinin saptanmış olmasıdır ve bu da hayvanın "belki"

de olası bir ritüel sırasında öldürülmüş olduğunu (Şekil 22) ve kafatasının yalnızca arka kısmı olması ise belki öldürüldükten sonra beynin çıkarılması için kırıldığını göstermektedir (Şekil 23).

Şekil 22

Şekil 23

Bu arkeozoolojik buluntu gruplarından özellikle ilk ikisi tam anlamı ile “Adak Çukuru” malzemesine uymaktadır. Diğer incelenen arkeozoolojik malzemenin geneli şimdilik “Mutfak Atığı” na işaret etmektedir.

T.C.
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA PROJELERİ
HAZIRLAMA VE DEĞERLENDİRME YÖNERGESİ
SONUÇ RAPORU FORMU

Destekleyen Diğer Kuruluşlarla Sürdürülen İşbirliği

2018 yılı kazı sezonu öncesi yapılan sponsorluk görüşmeleri sayesinde kazı ekibinin günlük yiyecek ihtiyacı TEKFEN Holding tarafından karşılanmıştır.

Bilimsel Etkinlikler

Kazı çalışmaları 2019 yılı bahar aylarında yapılacak olan Uluslararası Kazı, Araştırma ve Arkeometri Sempozyumunda sunulacaktır.

Mali Etkinlikler

Proje kapsamında kazı ve araştırma yapmak için höyüğe öğrencilerin, heyet üyelerinin ve kazı ekipmanlarının ulaştırılması, proje desteğiyle kiralanan araç ile gerçekleştirilmiştir.

Sonuçlar ve Öneriler

Batı kesimdeki çalışmalar Küllüoba'da İlk Tunç Çağı II'nin orta evrelerinden itibaren bildiğimiz Aşağışehir planlamasının en azından İTÇ II'nin başından itibaren bu kesimde varolduğunun anlaşılması açısından önemli veriler sağlamıştır. Daha önce yerleşmenin güneydoğusunda bildiğimiz İTÇ II Dönemi'nin erken evresine ait Aşağı Yerleşme evlerinin, bu sene kazı çalışmalarının yapıldığı kuzeybatı kesimde de yer alması, Küllüoba'da İTÇ II Dönemi'nin başıyla birlikte çok geniş bir alana yayılan Aşağı Yerleşme sisteminin varlığını ortaya koymuştur. Her iki yapının da işlevleri açısından henüz kesin bir yargıda bulunmak mümkün değildir. Ancak kuzey kesimdeki küçük yapı içerisinde ele geçen insan ve hayvan figürini, andiron, minyatür kap ve çanak çömlek gibi buluntular ve yapının iyi korunmuş sıvalı duvarlara sahip olması, yapının en azından bir atölye olmadığı şeklinde yorumlanmasına olanak sağlamaktadır. Bu yapıya bitişik güneydeki daha büyük yapıda ise çok az sayıda buluntu ele geçmiştir. Taş balta parçaları ve bilek taşı gibi buluntular yapının atölye olarak kullanılmış olma ihtimalini gündeme getirirse de bu konuda daha fazla veriye ihtiyaç vardır.

Z17 plankaresindeki 2018 yılı çalışmalarında 3.5x4 m.'lik bir alanda derinleşilmiştir. Bu alanda yüzeyden yaklaşık olarak 5.5 m. derinliğe inilmiştir. Homojen dolgudan sonra Küllüoba OTÇ'ye Geçiş Dönemi'nin tüm evreleri (IIE-IIA) saptanmıştır. Yaklaşık olarak 3.5 m.'lik yükseklikte dolguya sahip olan OTÇ'ye Geçiş Dönemi'nin tüm evreleri tabanları ve yenileme evreleri ile birlikte bulunmuştur. OTÇ'ye Geçiş Dönemi dolgusu içinde yaklaşık 4x3 m. ölçülerinde bir mekan açığa

T.C.
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA PROJELERİ
HAZIRLAMA VE DEĞERLENDİRME YÖNERGESİ
SONUÇ RAPORU FORMU

çıkartılmıştır. Söz konusu bu mekanın II E, D, C ve B evrelerinde yenilemeler ile birlikte kullanıldığı anlaşılmıştır. Ancak mimarisi henüz açığa kavuşturulamayan II A evresinde bu mimarinin kullanılıp kullanılmadığı belirgin değildir. II A evresine ait dolgunun kazılması esnasında oldukça yoğun taş döküntünün olması belki de bu mimarinin II A evresinde de kullanılmış olduğuna işaret etmektedir. Ancak alandaki tahribattan dolayı bu açma sınırları içinde bunu söylemek zor görünmektedir. Geçiş Döneminin altında çok az Erken İTÇ III dolgusu, inilen son derinlikte ise Geç İTÇ II tabakalarına ulaşılmıştır.

Kazı çalışmaları sonucunda 2018 yılında toplam 9 (dokuz)adet envanterlik eser ve 12 (oniki) adet etüdümlük eser Bakanlık temsilcisinin denetiminde Eskişehir Arkeoloji Müzesi'ne teslim edilmiştir.